

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben bárhol hozzá:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 27.

Amire Izrael tanít.

Az az állítás, hogy a vallás megszűnt döntő tényező lenni a politikában és a nemzetgazdaságban, nem egyéb a szabadkőmives »testvérek« jámbor óhajánál. Még az Egyesült Államokban is belejárt minden kérdésbe a protestánsok és katolikusok között fennálló ellentét. És Franciaország hiába tette földönfutó jognélküli páriává az egyházat, hiába tagadott meg tőle minden segílyt és támogatást, hiába tilos minden állami intézményben Isten nevének még említése is, az összes politikai kérdések háttérében rosszul elrejtve ott lehet látni a vallást, s a vallás és hitetlenség között való harcot. A legutolsó jegyző, meg tanító választásánál a vallás viszi a döntő szerepet. A polgári házasság behozatalától és az »új rend«-től sokan várták mináink is, hogy a vallás merőben magánügygé devalválódik, s visszavonul amint mondották a »templomok falai közé és a szívek mélyére.«

De hát a vallás ellenségeinek éppen az a megölkö betűje, hogy a vallás visszavonul a »szívek mélyére«. Hiszen az emberek külső cselekedeteit nem más kormányozza, mint a szívek mélyén élő

vágyak és képzetek tömege. Mikor a fórumon valamely javaslatot ellenzünk, valamely egyén ellen szavazunk, bizony nemcsak érdekeinket hallgatjuk meg, hanem a »kis bírót« is ott benn a szívnek mélyén. És hiába mondjuk, hogy eltekintettünk minden vallási befolyástól, nem igaz. Vagy szeretjük Krisztust, vagy megvetjük.

Még akkor is, ha a lélek a bölcsészeti ferde elvek által megromlott, a vallásos felfogás újra meg újra felülke-rekedik, ha egyébként nem, hát mint lélekölő kínzó kétely jelenik meg, hogy unszolva zaklasson: »Hátha mégis van Isten és erkölcsi felelősség? Hátha mégis van?« Ez a kétely aztán béklyóba veri a lelket, elvágja emelkedő szárnyait és elzsibbasztja a munkára termelt karok összes ereit.

Magyarországon pompás példája a vallás erejének az intelligens zsidóság. Ez az osztály napról-napra szaporodik, tért keres, talál és hódít. A nagyobb városok közéletében ezek az emberek domináló szerephez jutnak. Mint orvosok, ügyvédek, mérnökök, bankárok, hivatalnokok, kereskedők, iparosok, vállalkozók mind jobban és jobban érvényesítik magukat minden téren. Hibás bölcsesleti elvek által megromlva vallásukat nem szeretik, nem is igen gyakorolják. Láttam előkelő izraelita hölgyet, aki 25 évig nem

volt templomban sehosem. Senki nem vádolhatja tehát felekezeti iránt való rajongó szeretettel.

És mégis mihelyst arról van szó, hogy valamely tisztán politikai kérdésben a katolikusokkal tartanak-e, vagy azok ellenihez szegődjenek, egy pillanatig sem haboznak a katolikusok ellenében foglalni állást.

Itt van a koalíció kérdése. Mikor arról volt szó, hogy a néppárt bemegy-e vagy nem a koalícióba, a zsidók pénzén kitarolt sajtó mindent megpróbált, hogy a néppártot a koalíciótól eltávolítsa. Mikor pedig nem sikerült éket verni a három párt közé, egyszerűen az egész héber intelligencia minden gyülekezés és határozati javaslat nélkül átment az — ellenzékbe.

Ma hala Istennek nem forognak szőnyegen vallási kérdések. A koalíció a történelmi magyar nemzetet képviseli, Tisztán nemzeti alapon és politikai kérdések megoldása végett szövetkezett a három párt, amely szövetkezett a vallásos és nem vallásos zsidóság előtt egyaránt gyűlöletes. Ők ma szabadelvűek, demokraták, szociáldemokraták, haladópartiak, radikálisok, merkantilisták, szóval minden csoportot támogatnak, amely a néppártot, azt a gyűlölt néppártot magában foglaló koalíciót rongálja, támadja és elpusztítani szeretné.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A birkafejtű Malanya.

Irta: Lyiszkov N. Sz.

A várostól messze, egy eldugott zugban, sűrű, erdővel borított hegy emelkedett. A hegy lábánál futott a patak, partján egy tanya állott, ahol néhány földmives és halászcsalád lakott. A tanyától gyalogösvény vezetett a szomszéd faluba. Az ösvény mentén egy tisztáson egy szegény asszony kalibája állott — Malanyának hittak, csufnevén pedig »birkafejtűnek.«

Azért nevezték így, mert ostobának tartották, ostoba meg azért volt az ő szemükben, mert mindenkire többet gondolt, mint magára, mindenkinek szolgálatára állott s ha valahol önfelelődozás kellett, hozzáutasították egymást az emberek. Hagyj békét vele, ott az ut mentén lakik Malanya, a birkafejtű, ő nem fontolgatja, van-e haszna valamiből, majd ő segítségedre lesz.

Sok ügyes bajos ember ment Malanyához s ő ha tehette, segített rajtuk, ha pedig nem

segíthetett, akkor legalább is jó szóval tartotta őket:

— Túrjetek egy kicsit, hisz Krisztus is túrt, szenvedett s nekünk is azt parancsolta.

A Malanya kalibája alig volt egy lépés hosszú, s csak a kályhácska körül lehetett megfordulni benne. Vele lakott még Jeraska, egy félkezű fiúcska, meg egy féllábu kisleány, Zsivulenska, aki mindig egy sánta széken üldögélt.

Egyik sem volt rokona Malanyának, idegenek voltak, akiknek rokonait a rablók ölték meg az erdőben, őket pedig ott hagyták, ahol találták. A falusiak akadtak rájuk s rögtön azon tanakodtak, hogy ki vegye magához őket, no de kinek is kellett volna egy félkezű fiúcska, meg egy féllábu leány, sohasem vették volna hasznukat.

Malanya szakította meg a tanácskozást:

— Igazatok van, jó emberek, kéz és láb nélkül dolgozni nem lehet, enni meg csak kell, adjátok nekem Jeraskát meg Zsivulenkát. Néha megésem, hogy jómagamnak sincs mit ennem, no de hármunknak majd könnyebben esik a szenvedés.

A muzsikok jót nevettek.

— A könnyelmű Malanya — mondogatták — no te csakugyan birkafejtű vagy s azzal átadták neki Jeraskát és Zsivulenkát, a leánykát. Malanya hazavitte őket.

S töröm leveesen, száraz kenyéren, meg vizen együtt éldegéltek. Malanya éjjel ritkán aludt, vásznat járt szőni a jobb módú asszonyokhoz vagy sujtást fenni a legényeknek s abból tellett lisztre és sóra. Száraz galyat az erdőben szedett s azzal tüzelt, a mellett süttött kenyeret, amelyből aztán maga is jóllakott, Jeraska is, Zsivulenska is.

Ha esténként az asszonyok a szövőszéknél találkozottak Malanyával, nem állták meg tudakozódás nélkül:

— Mit is csinálsz, hogy is vagy azokkal a gyerekekkel?

— Hála Istennek, egészen jól vagyunk — felelte rá ilyenkor.

— Hogy is volnátok jól, hisz azok nálad valóságos szerencsétlenek.

— Így van ez jól, mert legalább kevés kell majd nekik az életben. Ha ők szerencsések lennének, ki tudja, hogy tetszhetné-e velük

A mai naptól kezdve! PFAFF-nál
Valódi Panama kalapok 6 frt. 50 és 10 frt.

És ezt a politikai magatartást nekik nem a talmud írja elő, nem az a nevezetes 13 hitcikkely, mely a héber vallás szinboloma. Oh dehogya! Ezen a diplomás héberek rég tultették magukat. — Egyes egyedül az az öntudat: »Zsidó vagyok.« viszi őket egymáshoz. Egy néhány befolyásos buzgó zsidó elvből oly politikát követ, oly párthoz csatlakozik, melyről tudja, hogy ott katolikus ellenes a hangulat.

A többi intelligens és kevésbé intelligens zsidó ezek után megy föltétlenül, még ha előzetesen nem is tanácskoztak. A vérükbe oltott 6000 éves zsidó öntudat mindig megmutatja nekik, hová menjenek.

Ma a magyarhoni zsidóság, mint egy ember, követeli az általános szavazati jogot. A liberális, haladó és szociáldemokrata meg más demokrata magyar nyelven megjelenő héber ujságok nagy tömege nap-nap után követeli ezt a veszedelmes jogot. Miért?

Egyszerűen azért, mert számtalan héber ifju jutna egyszerre szavazati joghoz és majd igyekeznének minél több keserű napot csinálni az általuk reakciónak nevezett kereszténységnek.

Mihelyest oly törvényjavaslatot terjeszt elő a koalíció kormánya, mely a zsidóság bármely jelentéktelen részének visszaéléseit ostromná, korlátozná, a zsidó öntudat azonnal felébred még a Visontai Somákban is és egyre-másra írják az aggódo cikkeket.

Ott van a Pikler ügy, meg Somló Bódog esete. Pikler Bellanyra esküszik és szociáldemokrata előadásokat tart az egyetemen. A szomorú szerep melyet betölt, ismeretes. És kik a szatellesei? Kik a hivei? Egy két megtévedt, vallásá-

val meghasonlott keresztény eredetű diák mellett az óriási többség — zsidó, mintha a thórából olvasták volna Pikler politikai elveit, úgy ragaszkodnak hozzá. Miért? Mert ezáltal is tüntelhetnek a gyűlölt Jézus Krisztus szavai ellen.

Ahol tehát nagy tömegben intelligens zsidóságot látunk csoportosulni, habár vallási kérdésekről semmi szó sincsen is, tudjuk meg, hogy onnan a kereszténység ellen direkt vagy indirekt, jól vagy rosszul rejtett támadás készül. Ezért veszedelmes az ő térfoglalásuk az intelligens és könnyebb munkával járó pályákon.

Ha tehát a héberek azt kérdezik tőlünk, hogy miért viseltetünk irántuk még mindig bizalmatlanul és hidegen, a feleletet megadhatja nekik maga az élet.

A keresztények becsülik, szeretik, imádják Jézus Krisztust. Izrael pedig kivétel nélkül minden esetben ott tömörül, ahol Jézust megvetik, lenézik, gyűlölik és Jézus hivei ellen még tisztán politikai és nemzetgazdasági kérdésekben is frontot csinálnak.

Nem jó lenne már egyszer nekünk is megtanulni az oly szükséges keresztény összetartás elveit?

Gedeon.

Wekerle a királynál. A magyar táviroda jelenti, hogy *Wekerle* miniszterelnök tegnap délután 3 órakor Ischlbe utazott, hogy az időnként szokásos jelentést a folyó ügyekről ő Felsőge előtt megtegye.

Kiegyezés. Bécsből ma az a hír érkezett, hogy a magyar, osztrák, szerb delegációban a kereskedelmi provizoriumot tárgyalták. Zágrábból az a távirat érkezett, hogy az utóbbi napokban küldött intsnikulushoz ragaszkodjanak, mert az a szerb kormány minimuma.

Osztrák hang az önálló bank ellen.

A *Neues Wiener Tagblatt* külön forrásból, — minden valószínűség szerint az osztrák miniszterelnök sugalmazására — feltűnő cikket közöl, amelylyel a közös banknak akar beharangozni. A magyar kormányt ebben a cikkben úgy tünteti fel, mintha kormányunk most már megvolna győződve a közös jegybank szükségességéről és mintha ennek az álláspontnak nyílt hangoztatásától már csak érzelmi szempontok tartanák vissza. A külön magyar jegybankot a lap abszurdumnak mondja akkor, amikor megmarad a gazdasági közösség. Nem gondoljuk, hogy a magyar kormány szándékát és véleményét a bécsi lap orrára kötné. Annál kevésbé hisszük ezt most, amikor tudvalevőleg miniszteri tanácsban állapodtak meg abban, hogy a politikai szünet alatt a kiegyezés ügyében nyilatkozásokat nem tesznek. Várjuk meg tehát az őszi politikai kampányt, addig minden ilyen féle hír csak üres kombináció marad, bármily külön beavatott forrásból kerüljön is elő.

Gőzüzemű vasut a városban.

A kereskedelmi miniszter dr. *Okolicsányi* budapesti ügyvédnek, illetve a Pesti Forgalmi banknak, Bihar-Püspöki állomástól az össi-állomáshoz, innét Tenkéig építendő helyiérdekű vasut előmunkálati engedélyt adott. Ezen vasutvonalnak első sorban a biharpüspöki állomásig vezetendő részét akarják az engedélynyesek kiépíteni. Ezen vonalra tegnap tartották meg a közigazgatási bejárást a város-házán.

A tárgyalásokat a kereskedelmi miniszter kiküldötte: *Dubszky* Alfréd műszaki tanácsos vezette s részt vett azon a földmivélsügyi, a hadügyi kormány, a b. sz. püspökség és káptalan képviselője, a kolozsvári államvasuti üzletvezetőség képviselője, *Égi* a nagyváradi for-

az Istennek, de így mert nyomorultak s hajléktalanok: mégis csak többet ér nekik, amit én tehetek értük, mintha magamhoz nem vettem volna őket.

Az asszonyok rábólintottak s tovább firtatták a dolgot:

— Hát a jövőre gondoltál-e már, mi lesz aztán velük? . . .

— A jövőre egyáltalán nem gondoltam — felelte Malanya.

— Hogy tehetted azt? . . . Hisz az ember előre számít . . .

— Igen . . . igen, de mi hasznom belőle, mikor úgy sem tudom a jövőt . . . Isten ránk deríti a napot s megadja a napi kenyeret . . . éjjel pedig nyugodtan huzódunk meg a kemencén.

— Igazad van — felelték az asszonyok — szegények hozzá nyomorékok is . . . s talán nemsokára meg is halnak a te szerencsédre.

Malanya tiltakozva rázta kezét és így szólt:

— Mit akartok til Miért emlegetitek a halált . . . Az én küszöbömre úgy sem teszi a lábát s ott száradhat el az ajtóm mögött.

— No, no, te birkafejű Malanya, nagyon merész vagy és még neveléses is: a halált a küszöbön száritanád meg . . .

Malanya hazament Jeraskához és Zsivulenkához, egy fazékba vizet vitt haza, hogy legyen mit inniok s legyen mivel megmosniok fejcskéiket. Az idő estefelé járt. Az asszonyok a szövöszék mellől néztek utána és mosolyogtak. Épen akkor ért hozzájuk egy öreg az erdőből és megszólította őket:

— Jó asszonyok, van-e köztetek valaki, aki egy hajléktalan vándort befogadna?

— Ki vagy, hogy hívnak, hová való vagy — kérdezgette egyik is, másik is s az öreg egyre azt felelte:

— Isten ege alatt vánszorgok, a templomajtóban bolygó léleknek hívnak, eltörődtem az utban, szeretnék valahol megnyugodni.

— Bizony mi nem ismerünk — felelték az asszonyok — s férjeink nélkül nem fogadhatunk be, mert ők nagyon kemények, mihamar hazajönnek s ráncbaszednének bennünket.

— Ti talán jobban félték férjeitektől, mint az Istentől, aki azt parancsolja nektek, hogy fogadjátok be s tápláljátok az éhezőket.

— Igazad van, jámbor utas, ismerjük az Isten parancsát s mégis félünk az emberektől.

— Elég rosszul teszitek, nem így kelleve

annak lenni . . . No de megyek a szegényebbekhez, talán azok befogadnak . . .

S elment a muzsikokhoz, de azok sem fogadták be . . .

— Ki ismer téged? — felelték neki. — Lehet, hogy csak tettetted magadat gyöngének s ki akarod kémleni, hogy mi, hol van, hogy aztán fölfedd a rablóknak . . . vagy a testeden lehet valami s nálunk a házak tiszták s ki vannak deszkázva . . . menj csak te tovább a gyaloguton, azon találsz egy kis házikót, abban lakik a birkafejű Malanya, ő minden utasnak ad szállást . . .

— Köszönöm, jó emberek — hálálkodott az öreg s Malanyához indult.

Malanya észrevette az ablakon át s elébe szalajtott a félkezű Jeraskát, hogy hívja be egy kis vacsorára.

Jeraska elébe futott s már messziről kiabált:

— Ide gyere öreg, Malanya nénénk egy fazék borsócskát főzött, meg is szóta s vacsorára hi téged is.

Az öreg bolygólélek megsimogatta Jeraskanak a fejét s így felelt:

— Mindenesetre hozzátok megyek, más úgy sem ad szállást . . .

utazó bőrönd, Gramophon és Fonográf beszélőgépekből, ezek szakszerű javítása.

Gramophonok 15, 20, 25 frt.
Fonográf 3 frt 50 kr. Óriási választék legújabb felvételi lemezekből. Kis dupla lemez ára 1 frt 25 kr., nagy lemez 2 frt.

— Lemez ajegyzék ingyen. —

Legolcsóbb gyári raktár

Klein Sándor és Vilmos játék diszmu-áruháza NAGYVÁRAD,

Fő-utca és Szaniszló-utca sarkán

galmi tönök, a megye képviselőjében Nagy Márton főszolgabíró és May Sándor kir. főmérnök, Nagyvárad város részéről Bordé Ferenc főjegyző, Dás László v. főügyész, Komlóssy József tanácsnok, Gerő Armin főkapitány, Alinöder Endre v. mérnök, továbbá Mezey Mihály közg. biz. tag, a polgárok képviselőjében Schwarcz Antal és Balogh Döme; végül az engedélyesek képviselői.

A bihar-pöspöki—össi vasutvonal célja az volna, hogy a Budapest és Kolozsvár felől érkező s az alföldi vonal irányába, valamint fordított viszonyba szóló teherárakat az ösi-várad-velencei vonal felhasználásával közvetítse, továbbá az Alföld felől Nagyváradra érkező árukat ugyancsak az ösi—várad-velencei vonalon át juttassa Nagyváradra s így ezen összes áruforgalmat a nagyvárad-i főállomástól elterelje. A vasut kiépítése által tehát Nagyvárad város belterületén: Össitől a külvároson keresztül a Rhédey-kertig, továbbá Várház-utca, a nagy-piaczon és Kolozsvári-utcán végig, a villamos vasutvonalak felhasználásával óriási gőzmozdonyu vasuti teherforgalom létesítenék.

Tulajdonképen tehát a tegnapi tárgyaláson nem is a városhatárát nem is érintő biharpöspöki—össi-vonalról volt szó, mint arról, hogy a Nagyvárad város belterületén, éppen a leg-sűrűbben lakott helyén a villamos vasut rendes és átmenő (trausito) teherforgalomra, gőzüzem mellett felhasználtassék.

A tárgyalások folyamán a város képviselői kikötötték, hogy az ösi-i nagyvárad-i vonalon csak a nagyvárad-i iparosok és kereskedők részére Nagyváradra szóló teherárakat szállíthatják, s ezen vonalat is egy év alatt köteles a vasut tulajdonosa villamos üzemre átalakítani; végül kikötötték, hogy átmenő (trausito) forgalom lebonyolítását ha akarják a tulajdonosok, erre Nagyvárad városától kell az engedélyt kieszközölniök.

Az államvasutak képviselői még nagyobb

nehézségeket emeltek a biharpöspöki—össi vasut építése ellen, amennyiben kikötötték, hogy az alföldi vonalon, a Fácános mellett levő mostani vasuti hid mellett kettős vágánnyal az új vasut tulajdonosa új vashidat köteles építeni.

Schwarcz Antal az érdekelt városrészlakosainak érdekében ellenzi, hogy Váralja és Velence utcáin rendszeres gőzüzemű teherforgalmat létesítsenek. Hivatkozik arra, hogy a mostani helyi villamos teherforgalom is lehetetlenné teszi az utcákon a szabadforgalmat s az életbiztonságra is nagyon veszélyes. A vasut mentén levő házak a rázkódtatástól tönkremennek. Ha most még az államvasutak teherforgalmának egy részét is az utcákon keresztül bonyolítják le, elképzelhetetlen állapotok keletkeznek.

Balogh Döme rámutatott arra, hogy az össi—nagyvárad-i vasut építésébe úgy egyezett bele Nagyvárad városa, hogy csak villamos közlekedésre lesz berendezve s mégis gőzüzemmel kezelik. Ez által a külváros és az érintett többi városrészek lakosságát is állandó veszély fenyegeti, amellet, hogy a város a villamosáram fogyasztásából származó jövedelemtől is elesik. Hogy az össi-i vasut teherforgalma már is mily kellemetlenségeket okoz, már a polgármester is felemlítette, akinek a vonal mellett van háza s közvetlen tapasztalatokat szerzett a bajról. Tiltakozik az ellen, hogy az új vasut kiépítésével még e bajokat fokozzák.

Az összes észrevételeket és kitágásokat jegyzőkönyvbe vették s felterjesztették döntés végett a kereskedelmi miniszter elé.

Mint halljuk, a polgárság körében mozgalom indult meg, hogy a törvényhatóságban is szőnyegre kerüljön ez a kérdés s esetleg felterjesztés vagy deputáció útján kérjék a minisztert, miszerint a kérdésben védje meg a polgárság érdekeit.

Miniszteri biztos a megyében.

A már jó előre jelzett miniszteri biztos tegnap a reggeli vonattal megérkezett Nagyváradra. Az adó ügyek megvizsgálására küldött miniszteri biztos Szabó Károly pénzügyi titkár, a Széchényi-szállodába szállott.

A délelőtt folyamán felkereste a miniszteri biztos a pénzügyigazgatót, Papp Miklóst azonban nem találta s így Major Lajos pénzügyigató helyetessel értekezett. Jövetelének céljáról s terveiről nem nyilatkozott a miniszteri biztos.

A pénzügyigazgatóságnál Biharmegye térképét kérte a miniszteri biztos s azon egy pár községet jelölt ki, majd menetrendet kért s eltávozott.

A pénzügyigazgatóságtól a megyeházára ment és a főispánt kereste. Glac Antal azonban Belényesben tartózkodik s így telefonon tudott csak értekezni a miniszteri biztossal.

Szabó Károly miniszteri biztos kijelentette, hogy küldetése semmiféle összefüggésben sincs az utóbbi ketekben felszinen forgott adóvégrehajtási ügyekkel. Vizsgálata általában az egész megyére ki fog terjeszkedni s az adó ügyek minden ágazatát felfogja ölelni.

A miniszteri biztos előzőleg a vaskóhi járásban akarta megkezdeni vizsgálatát, azonban a főispánnal történt értekezlete után ettől elállott.

A főispán ugyanis, a ki jelenleg szintén vizsgálaton van, kijelentette, hogy az ő vizsgálatára semmiféle befolyással nincs a miniszteri biztos vizsgálata.

Ezek után a miniszteri biztos valószínűleg a derecskei járásban kezdi meg a vizsgálatot.

Nagy nehezen beférkőzött a szobába, szűkén voltak a helynek, ülés sem jutott mindenküknek.

— Telepedj le, öreg, a gyerekekkel és egyél, majd én addig állok — biztatta a jószívű Malanya . . .

Nem is kérte magát az öreg, megvacsozta s illedelmesen, alázatosan köszönte:

— Isten fizesse meg jószágodat . . . Azt sem kérdezted, hogy hová való vagyok, hogy is hívnek s máris asztalodhoz ültetél s megosztottad kenyeredet . . . No de most megyek az erdőbe, nálad ugyanis szorosan vagyunk, lefűdni nem igen volna hol . . .

— Már hová is mennél . . . Az erdőben farkasok és medvék tanyáznak, dehoggy eresztelek el éjszakára . . . Lesz itt hely nyájunknak. Jeraska a kemencén alszik, Zsivulénka a kemencezugban, te meg dülj le ide, a hol tágasabb a szoba s én majd találok magának helyet . . .

— Legyen úgy, ahogy akarod — felelte

az öreg s magában meg azon gondolkodott, hol lehet itt helye Malanyának.

Lefeküdt, betakarózott rongyaival s a kimerüléstől rögtön elaludt . . . Kakasszóra az öreg föltápáskodott s látja, hogy Malanya talpon van s guzsalyát forgatja.

— Amint látom, néném, te le sem feküdtél . . .

— Nem volt kedvem, jó öreg.

— Igen . . . igen . . . lásd . . . sokáig engedett az Isten bolyongnom a világban s már azt hittem, hogy el is felejtett, meg is vetett s ő ide vezetett engem erre a kedves helyre s látnom engedte a tiszta szeretetet . . . Van-e valami kívánni valód, csak egy szót szólj s én Istennél kikönyörgöm neked . . .

S malanya így felelt:

— Ugyan mi kívánni valóm is volna . . . Én így mindig megelégedtem vagyok . . . de mégis . . . ha lehet . . . kívánnám, hogy a halál át ne lépesse küszöbömöt s ha meglátogatna, ott vesztegeljen az ajtó mögött . . .

Az öreg rábólintott:

— Legyen, amint kívánod . . .

Az öreg elment s a halál nyomban megjelent.

Gazdag kozáknőnek volt öltözve . . . se-lyem pruszlikján aranygombok csillogtak, szoknyája szövetből volt s oldalán aranyláncon függött az acélkasza . . . A láncszemek emberi csontok formájára voltak csiszolva . . . Arca ékes volt s fekete fogait fehér kendőcskével takargatta . . . Beszölt a szobába:

— Mutasd meg nekem azt a két kedves gyermeket, mézeskalácsot hoztam nekik, meg . . . almát . . .

Malanya kibukkantott s rögtön megismerte a halált s rákiáltott:

— Jó nekik én nálam alma nélkül is, te meg jobban tennéd, ha az ajtó mögé kuporodnál . . .

Oda is somfordált s mintha a száraz betegség lepte volna meg, úgy összezsugorodott, hogy alig lehetett látni.

MERTZ

„MAGYAR BODEGA“
„Korlátlan“ borkimérése

Telefon 448. sz

Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon 448. sz.

Ajánlja tisztán kezelt fehér és vörös hegyi borait.

Kőbányai szalon söreit és mindennemű finomabb kisüsti pálinkáit, mérsékelt árak mellett.

A főispáni irodában Bánóczy főispáni titkárral beszélt Szabó Károly.

A miniszteri biztos megérkeztek híre villámgyorsasággal terjedt a városban s a délelőtti folyamán többen kereszték is föl. Az est folyamán Farkasházy Zsigmond országgyűlési képviselő is kereste a Széchenyiben a miniszteri biztost, azonban nem találta s így névjegyt hagyta ott.

Szabó Károly a mai napot még Nagyváradon fogja tölteni s hétfőn kezdi meg vizsgálatát.

Osszedőlt épület.

Tegnap éjjel Nagyváradon, Kapucinus-utcán rémes eset zavarta meg a lakosság álmát. Egy ház összeomlott s csak a véletlennek köszönhető, hogy emberáldozatokat nem követelt a gondatlanság.

A régi, ronda Justh-féle házat jelenlegi tulajdonosa: N. *Justh* Károly, a Nagyvárad Takarékpénztár főkönyvelője újjá építteti. Emeletes, modern épületet emeltet a régi rozoga földszintes ház helyére. Az építést ifj. *Guttman* József teljesíti, s a munkálatokat egy budapesti pallér vezeti.

A lebontott ház közvetlen szomszédságában van a Gozdu-féle alapítványi ház, amely a nagyvárad gör. keleti szentszék kezelése alatt áll. Ez a telek körül volt építve. A kaputól jobbra a Kék macskához címzett vendéglőt bírta *Leitner* Ferenc vendéglős, míg a kaputól balra levő lakásrészt a vendéglős családja, továbbá a cselédség lakta.

A Justh-ház építése folytán a régi ház alapját egészen kiásták, hogy ott pincét építsenek; a szomszédos ház falának alapja alá ástak, anélkül, hogy a szomszédos ház falát kellőleg megtámasztoták volna.

Pénteken este, mint általában minden nap,

sokan voltak éjtéligen a Kékmacska vendéglőben. Mikor pedig a vendégek eltávoztak, *Leitner* vendéglős és két pincére kártyázni kezdtek. A lakrészben pedig a vendéglősné, édes anyjával s a család többi tagjával, a cselédek pedig a beljebb levő udvari épületben aludtak.

Ugy 3 és 4 óra között éjjel a vendéglős felesége óriási ropogásra ébredt s mivel a malter is hullott a mennyezetről, éles visitással ugrott ki ágyából s költötte édesanyját. A szokatlan zajra a vendéglős és pincérei kirohantak s látván a veszélyt, előbb a családtagokat mentették ki, majd a három leánycselédet és a hetest verték fel álmukból.

Pár pillanat alatt mindannyian kimenekültek a lakásból s az épület iszonyu recsegés és ropogással bedőlt a szomszédos ház helyén kiásott mélységbe.

Csak egy pár pillanatnyi kesedelem az egész család rémes halálát okozta volna.

A belső épület, amelyben a cselédek voltak, teljesen beomlott a kiásott gödörbe, az utcai résznek a szomszéd felőli fala szintén berogyott s a tető egyrésze összetörve csüng a levegőben. Az egész épület további részén levő gerendák tartják ideig-óráig. Az épület utcafelőli része még áll, de erősen le van hajolva a mélység felé, a nagy repedések a falakon egészen a kapuig futnak.

A lakásból az összes bentlevők kimenekültek, de a butorok mind tökre mentek, mert a beomló mennyezet összetörte. A cselédlakásból a butorok is behullottak az épülettörmelék közé a gödörbe.

Az egész mélység, melyet az új ház pincéjének ástak, teje van épületromokkal.

A rendőrség megjelent a helyszínén s már korán reggel intézkedett *Csordacsics* Ferenc városi építőmester, hogy a még teljesen ki nem dőlt falak kellőleg alátámasztassanak; a munkások pedig hozzálátak a romok egy-

részének eltakarításához. Az épületből a lakókat az egész udvarban kilakoltatták, a vendéglőt bezárták, mert félt, hogy az egész háztető leomlik.

Délután a hatóság helyszíni szemlét tartott, amelyen jelen volt *Altnóder* Endre v. mérnök, *Csordacsics* Ferenc v. építőmester, *Szabó* Gábor kerületi rendőrbiztos, továbbá résztvettek a szemlén *May* Sándor kir. főmérnök, *Zigre* Miklós házgondnok és ifj. *Guttman* József építész.

A helyszíni szemlét azonban nem fogantathatták, csak megsejlelték a leomlott épületet, mert a házba a behatolás veszélyes, mivel telve van romhalmazzal s félni lehet a pince beomlásától s. Elrendelték az épület megfelelő alátámasztását s a romok eltakarítását. A helyszíni szemlét holnap, hétfőn tartják meg.

A szakértők szerint a veszedelmet az okozta, hogy a fal alá ástak, anélkül, hogy kellőleg alátámasztották volna. A pince boltzata pedig szétnyomta a támasz nélküli levő falat. A felelősség teljesen az építés vezetőjé terheli.

Megőrült kereskedő.

Dulakodás a rendőrrel.

Tegnap virradóra egy szerencsétlen ember gyűjtötte egy csoportba a korán kelőket vagy a még le nem feküdt embereket a Szent László-téren. Egy valamikor jobb kort élt embert sujtott kegyetlenül a sors s elméjére örök sötétséget borított. A szerencsétlen embert az elmekórházba szállították.

Az esetről a tudósításunk a következő:

Lőrincz Lajos évekkel ezelőtt Sályiban tekintélyes vagyonnal rendelkezett, azonban ez a különböző veszteségek után elpusztult. *Lőrincz* ezután Nagyváradra költözött, hol üzletet nyitott s mikor ebbe is belebukott és a feleségétől, elvált az alkohol élvezetének adta magát. Hogy fenttarthassa magát s nála maradt kis gyermekét szarvasmarhával kereskedett, mely meglehetősen jövedelmezett neki.

A jövedelem legnagyobb részét azonban felemészítette határtalan szenvedélye, mely erkölcsi romlását is idézte elő. Az utóbbi időben általános változás állott be a szerencsétlen ember magaviseletében. Buskomorra lett s nem igen szeretett érintkezni senkivel.

Később ez a változás gyengülni kezdett úgy, hogy a múlt hét elején tovább folytathatta kereskedését.

Legutóbb Gyulára ment és ott egy uradalomnak 660 darab szarvasmarha eladását közvetítette, ami tekintélyes jövedelmet hozott neki. A jövedelmet teljesen alkohorra költötte, minek következtében a tulságos szesz mennyiség teljes homályt borított elméjére. Tegnapelőtt este mikor lefeküdt, igen izgatott volt, azonban elaludt. Éjjel után 3 órakor felugrott ágyából s ruháját letéve magáról csillagvárosi lakásáról futásnak eredt s úgy minden ruha nélkül Zöldfa-utcán végig a Szent László-térre futott, hol Kovács János rendőr állott őrt.

Az örült embernek Kovács elébe állott, mire az megtámadta a rendőrt. Kovács dulakodni kezdett a szerencsétlen emberrel, míg végre ártalmatlanná tudta tenni.

A szerencsétlen embert a rendőrségre kísérte Kovács. A rendőrségen azonnal intézkedtek, hogy dr. *Nemes* Aron megvizsgálja a tébolyodott embert. Dr. *Nemes* Aron a vizsgálat után kiállította a véleményt, melynek alapján *Lőrincz* az elmekórházba szállították.

*Lőrincz*nek Nagyváradon tekintélyes rokoni vannak.

Most már minden jól ment volna, ha a tanyán rettenetes dolgok nem történnek. Sőhaj és köny szakadt az emberek szívéből. . . . Az erős a gyengébbet nyomorgatta, ütötte-verte s nem érzett irgalmat, mert nem félt semmitől. Nap-nap mellett annyi szerencsétlen kopogtatott Malanya ajtaján, amennyit egész életében sem látott. . . s most ő sem segíthetett rajtuk, csak hallgatta keserves panaszukat, amint sirva hívogatták a halált:

— Hol vagy, te megváltó halál, miért hagytad el a világot? Jer és ments meg szívtelen kinzóinktól, akik már azt hiszik, hogy sohasem térsz vissza. . .

Hirtelen eszébe ötlött Malanyának valami s így szólt:

— Én voltam ostoba. . . én okoztam mindezt, bele mertem avatkozni az Isten dolgaiba, hogy fordítsak a világ során. . . s a halál itt kucorg az ajtóm mögött. . .

— Irgalmazz, néni — sóhajtották a szerencsétlenek — s bocsásd utjára. . . hisz már száz éve is van, hogy temettek nálunk. . . Azért oly gonoszak az emberek s mi is megváltunk már s elgyötrődünk. . . Bocsásd utjára, hogy ments meg őket még nagyobb bűnöktől, bennünket pedig a szenvedéstől. . .

Malanya föloldotta a halált s a halál már nem volt az a rózsásképző kozákasszony, hanem sovány, mint a pókháló s kaszája is rozsdás lett. . .

— Menj, ahová Isten küldött — mondá Malanya a halálnak; az pedig meglóbálta csontjait s elindult a tarlón keresztül a falu felé. . . Nemsokára megszólalt a lélekharang. . . A nyomorultak keresztet vetettek, a hatalmaskodók pedig remegtek. . .

— Már azt hittük, hogy örökre elpusztult s ime hirtelen itt terem. . . még sem lehet megnyergelni az időt, nem lehet uralmunk alá hajtani — töprengtek magukban. A nyomorultak meg ismét keresztet vetettek s nyugodtan készültek sirjuk felé, mondogatva:

— Fáradt csontjaink eleddig hiába vágytak az anyaföldbe. . .

Az egész falut bejárta a halál s az élet virágát mindenütt letarolta, ahol csak kellett. . . Meghalt *Jeraska* is, *Zsivulenska* is. . . Ők is nagyon öregek, talán száz évesek is voltak már. . . Csak Malanya maradt életben. Még most is úgy él, mint régen s ugyanazt teszi, amit régen. . . Mind meghaltak, akik birkafejű Malanyának csufolták s ő maga is elfeledte ezt a nevet. . .

Amikor a halál körüljárta a világot, ismét beállított hozzá s kérdé:

— Hogy hívnak, jó asszony?

Malanya erőlködött, hogy eszébe jusson a neve.

— Igazán nem tudom, a nevem rég megváltozott.

A halál nem elégedett meg ezzel s csak tovább firtatta a nevet.

Feleletül egy hófehér kő hullott le az égből, alakja olyan volt, mint a szívé s aranyos betűkkel e név volt rá vésvé:

Szeretet.

Meglátta a halál s csalódottan mondá:

— Te nem vagy az enyém, a te neved nincs az én könyvemben. . . a szeretet nem hal meg. . . Te addig fogsz élni, amíg az igazság és irgalom találkoznak, amíg a farkas együtt heverészik a báránnyal s meg nem sérti azt.

UJDONSÁGOK.

*** Megbüntetett előjáróság.** Az érmihályfalvai főszolgabíró dr. *Markovits* Károly január hóban tartotta meg a hivatalvizsgálatot az érmihályfalvai járásban, amikor magában a járás központjában igen nagy mulasztásokat talált. A mulasztások mind adóügyekre vonatkoztak s igen lényegesek voltak. A megindított vizsgálat során megállapították, hogy a mulasztás legnagyobb részben *Jakab Rezső* községi jegyzőt terheli, amennyiben elmulasztotta a szokásos ellenőrző vizsgálatok megtartását. A tapasztalt nagyfokú szabálytalanságok miatt az egész előjáróság ellen meg lett indítva a fegyelmi vizsgálat, melyben most lett meghozva a határozat. E szerint a mulasztást elkövető előjárók a következő büntetésekben részesültek. *Jakab Rezső* községi jegyző 500 korona, *Bátori József* községi bíró 50 korona és *Kovács Károly* községi írnok 20 korona pénzbüntetésre lettek ítélve. *Kovács Zsigmond* adóügyi segédjegyzőt felfüggesztették állásától.

*** A korcsmák ellen.** Az antialkoholista mozgalom ujabban a magyarszéki járásban is kezd terjedni. Lagutóbb *Szombatság* község képviselőtestülete hozott határozatot, melyben kimondotta, hogy a vasárnapi munkaszünetet kiterjeszti a korcsmákra is. Ugyancsak a legutóbbi közgyűlésen hozott hasonló határozatot az érmihályfalvai járásban *Érsemlyén* községe is. A határozatok most érkeztek be az alispánhoz.

*** Rómer Flóris szobra Pozsonyban.** A híres nagyváradi kanonoknak, *Rómer Flóris*-nak, aki hazánkban az archeologia uttörője volt, szülővárosa, *Pozsony* szobrot emel. A szobor költségeire szükséges pénzt maga *Pozsony* város és a kiváló tudós tisztelői adták össze s gróf *Apponyi Albert* közoktatási miniszter ezeröttszáz koronányi államsegélyt engedélyezett arra. A szobrot *Stróbl* Alajos szobrász teljesen ingyen mintázta meg s azt már bronzba öntötték. Az életnagyságúnál nagyobb mellszobrot, amely hűen ábrázolja a nagy archeológust és természettudóst, még az idei nyár folyamán felállítják a ferencrendiek temploma előtt levő parkban.

*** Az érmihályfalvai aratás.** Az érmihályfalvai járás területén a legnagyobb részben már befejezték az aratást. Kedden pedig minden községben befejezettek lesz mondható a munka. Muskás mozgalmaktól most már nem lehet tartani. Jelentősebb mozzanat legutóbb *Gálospetri* községben történt, hol *Szöke Sándor* birtokán 32 arató munkás közül, kik mind idegenek voltak, 8 megszökött. A munkásokat azonban a csendőzők visszavitték, amikor azt adták elő, hogy nincsenek megalégedve a bérrel s ellátással. A többi visszamaradt munkások azonban azt megcáfolták, mire a főszolgabíró egyenként 10—10 napi elzárásra ítélte el a megszökött munkásokat, kik jelenleg le vannak zárva.

*** Esküvő.** Dr. *Fellner* Frigyes egyetemi magántanár, a Magyar Agrár- és Járadékbank igazgatóhelyettese tegnap házasságot kötött *Spett* Mária Gizellával, néhai *Spett* Vince és neje: *Szigeti Rozsika* Gizella leányával. Tanuk gyanánt szerepeltek: a menyasszony részéről nagyenyedi *Enyedy* Béni mérnök, a vőlegény részéről *Barta* Arnold magy. kir. udv. tanácsos, a Magyar Agrár- és Járadékbank vezérigazgatója. Az egyházi esketés, mely délelőtt tizenegy órakor volt a budapesti belvárosi plébánia templomban *Spett* Gyula nagyváradi kanonok, a menyasszony nagybátyja végezte.

*** Betegség miatt a halálba.** A kisdombrovciai előjáróság tegnap jelentette a királyi ügyészségnek, hogy a községben lakó *Során Flóra* 40 éves ember tegnap öngyilkossági szándékból felakasztotta magát s meghalt. Az öngyilkosság oka állítólag gyógyíthatatlan betegsége volt. Ezt azonban nem fogadta el a hatóság, mert voltak tanúk, kik azt állították, hogy *Során* felesége üldözte az öngyilkosságba, miért is a vizsgálatot tovább folytatják.

*** Megfertőzött kutak.** A velencei gazdaközönség nevében *Nánási* Károly panaszt tett a rendőrségen, hogy a gazdák tulajdonát képező *Futrás* legelőn a jószágokat nem tudják legeltetni, mert a talaj meg van fertőzve. A legelőt ugyanis mintegy ezer lépésre a *mütrágyagyár* fekszik, melynek szennyvize a talajba szivárog be s a legelőt használhatatlanná teszi. A legelőn kívül használhatatlannak mondják a gazdák az ott lévő kutakat is, melyeknek vize inficiálva van a trágyagyárból ideszivárgott szennyviztől. A vizet e miatt tényleg nem is használták, ami nagy hátrányára van a rétnak. A gazdák panaszára a rendőrség s a hatóság más közegei megtartották a vizsgálatot és megállapították, hogy a kutak vizei zavarosak, azonban annak káros voltáról az országos halélettani és szennyviztisztító vegy-kísérleti állomást tartották illetékesnek nyilatkozni, miért is az ügyet oda terjesztették fel. A vegykísérleti állomás megbízottja tegnap járt Nagyváradon dr. *Baróthy* Ákos, *Csordacsics* Ferenc és *Kemény* Ignác, valamint a velencei gazdaközönség jelenlétében megtartotta a helyszíni szemlét. A szemle alkalmával a legelőn levő minden kutat megvizsgálták s azokban a vizet most is zavarosnak találták. Különösen egy a vasuti töltés mentén levő kut volt erősen inficiálva. A vegykísérleti állomás képviselője nem találta a vizet veszélyesnek, azonban határozott véleményt még nem mondhatott, mert nem ismerte a víz összetételét. A kutakból mintegy 30 üvegbe vett vizet s azt magával vitte. Az eredmény a vegyelmezés után tudható meg.

*** Színpad milliomosai.** Ötven esztendővel ezelőtt a színművészet apostolai talán még álmodni sem mertek arról, hogy néhány évtized múlva utódaik a művészetben százezreket, sőt milliókat fognak szerezni pályájukon. Mert nem színházgazdokról vagy vállalkozókról lesz szó e cikkekben, akik végre mégis csak üzletbe ekkor, tehát a vagyonszerzésük is csak az üzletességekétől függ. — Mi azonban azokról a színpadi csillagokról akarunk egyet- mást elmondani, akik tisztán a művészetükkel szereztek nagy vagyonokat. Ma már nem tartozik ugyanis a hallatlan ritkaságok közé az olyan színművész, aki vagyonokat halmoz össze művészetével. Így például *Tamagno* nak, a párisi nagy opera híres olasz énekesének vagyona már több mint 2 és fél millió, melyet, mint büszkén szokta emlegetni, nem örökölt, se nem a feleségével kapta, hanem egészen a művészetével szerzett. A párisi nagy operánál *Tamagno* nak az év nyolc hónapjában 160.000 frank jövedelme volt, azután vendégzerepelt ment és 8000 frankon alul egy estére sehol sem lépett fel. *Tamagno* szülei földhöz ragadt szegény emberek voltak és ő maga, míg tanult — éhezett. Angliában a színpad milliomosai nem is épen ritkák. *Patti* Adélina két millió frankot helyezett el az angol banknál és *Rotschild* nál, angolai főbirtokát pedig másfél millió frankra becsülik. *Lind Jenny*, a svéd csalogány, egyetlen amerikai körútjában három milliót keresett. A híres *Coquelin* szintén milliomos, évi jövedelme 200.000 frank; *Got* és *Sarah Bernhardt* is milliomosok. *Sarah Bernhardt* elvesztette az első milliót, melyet összegyűjtött, de visszazerezte Amerikában, ahol négy hónap alatt egy milliónál többet keresett. Körülbelül ugyanilyen

rövid idő alatt szerezte meg *Famos* és *Melba* asszony is a maga szerény millióját. A *Theatre Francais* tagja közt is elég milliomosnő van, de más francia színpadokon se ritkák. A jelentékenyebb csillagoknak Franciaországban 60—80.000 frank évi jövedelmük van, míg egy francia marsall évi fizetése csak 30.000 frank, egy államtanácsosé 16.000 frank, egy érseké 15.000 frank, egy tábornok vagy tengernagyé 12.000 frank, egy egyetemi tanáré 10.000 frank. *Yvette Gilbert*, a bretili királynője Párisban 700 frankot kap egy estére, idegenben 3000 franknál is többet. Évi jövedelme a költségeket levonva, a negyedmilliót jóval meghaladja. Franciaországban tehát nem tartozik az utolsó dolgok közé az orfeum deszkáin való művészkedés sem.

*** Nincs a számvevőnek széke megasztala.** Érdekes jelentést tett tegnap az alispánhoz a nagyszalontai főszolgabíró. Ugyanis a járási számvevői állások rendszeresítése alkalmával az ő számvevőjének a megye nem adott irodai felszereléseket, minek következtében a számvevőnek még most sincs széke, megasztala. Szék az csak akadna talán, azonban asztal az nincs, mert a főszolgabíróság oly szegényen van felszerelve ilyen butorokkal, hogy a hivatali személyzetnek is alig van. Kéri a főszolgabíró, hogy adjanak széket és asztalt a számvevőnek.

*** A postapalota kibővítése.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, amelyben rámutatott, hogy az ur-utcai postaigazgatósági és postahivatali helyiség a forgalom lebonyolítására szűk, alkalmatlan, a régi épület pedig nemcsak rozoga, de a szűk Borz-utca felől az utcai forgalmat is gátolja s ezért megfelelő új épület emelésére kéri a minisztert, a Borz-utca kiszélesítésének figyelembe vételével. A miniszter értesíti a várost, hogy a panasz jogos voltáról az általa elrendelt helyszíni szemle alapján meggyőződött, s tervet dolgozott ki, hogy alkalmas helyiségek biztosítsanak a hivataloknak s megszüntetve legyenek forgalmi szempontból is a mostani tühnetlen állapotok. A tervek már elkészültek s e szerint a régi épületek lebontása mellett, új szabályozási vonalban, udvari keresztpalattal kapcsolatosan építik az új épületet. A miniszter azal zárja leiratát, hogy ebből láthatja a város, miszerint a postaépület kérdésével komolyan foglalkozik s oda fog hatni, hogy egy a szolgálat érdeke, mint a város forgalmi és szépségi igényei mielőbb megfelelő kielégítést nyerjenek.

*** Mérsékeltáru menettérti jegyek kiadása Szent István ünnepe alkalmából.** A Szent István ünnepnap alkalmából a magyar királyi államvasutak, valamint a Kassa-Oderbergi vasut magyar vonalainak összes állomásairól — az üzemükben álló helyiérdekű vasutak állomásainak és a szomszédos forgalomnak kizárásával — mind a három kocsiosztályra nézve Budapestre mintegy 30 százalékkal mérsékeltáru menettérti jegyek folyó évi augusztus hó 18—20. napjain — az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban Budapestre érkező valamennyi személyszállító vonat (expreszvonatok kivételével) fognak kiadni. A menettérti jegyek 5 napig érvényesek, oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva, érvényességük az 5. napon éjfélkor lejár; megjegyeztetvén azonban, hogy a visszatérés legkorábban csak folyó évi augusztus 20-án délután történhetik; korábbi visszatérés esetén e jegyek érvénytelenek. Az

utazás megszakításának sem menet, sem jövekor nincs helye. Gyermekre külön kedvezmény nem engedélyeztetik.

* **A kézbesítők drágasági pótléka.** A városi kinevezett kézbesítők a fizetés rendezéssel nemcsak nem nyertek semmit, sőt még most kevesebb fizetést kapnak, mint amiben ezelőtt a drágasági pótlékkal nyertek. A fizetésrendezésnél nem kiabáltak, tehát nem is kaptak semmit. Kérték tehát a várost, hogy a 150 korona teljes fizetésjavítást kapják meg, vagy 15 százalék drágasági pótlékot juttasson nekik a törvényhatóság. E kérdés a főszámvevő elé kerülvény, az javasolja, hogy a hat kinevezett kézbesítő évi 800 korona fizetésük után 15 százalék drágasági pótlékot, azaz egyenkint 120 koronát szavazzon meg a közgyűlés.

* **Csapat gyakorlások.** A temesvári hadtest parancsnokság tegnap értesítette a megye alispánját, hogy az ideai csapat gyakorlatokat *Arad és Biharmegye* területén fogják megtartani. Kéri az alispánt miszerint intézkedjék, hogy a csapatok vonulásánál az elszállásolások illetőleg előfogatok megfelelő számban álljanak rendelkezésére a katonaságnak.

* **A gabona uzsorások ellen.** Az elmúlt év tapasztalata arra indította a főkapitányt, hogy az idén is megtegye óvintézkedéseit a gabona uzsorások ellen. Tegnap rendeletet adott ki e célból minden rendőrbiztosnak a közeledő gabonavasári időnyre tekintettel, hogy augusztus 25-től kezdődőleg a gabona elővásárlások meggátolása céljából a piac területén az adásvételeket ellenőrizték. És úgy, mint a múlt évben lelkiismeretes pontossággal járjanak el az ellenőrzéseknél. Elrendeli a főkapitány, hogy már a hajnali órákban jelenjenek meg a vámoknál, nehogy ott a szokásos szenzációk ár megvegyék a gabonát s így annak árát emeljék. A főkapitánynak ez intézkedése igen üdvös, különösen az idén, amikor nagyon gyenge termés van. Helyén való volna, ha nemcsak a gabona hanem más élelmiszerek behozatalánál is hasonló eljárás lenne életbe léptetve.

* **Iparvasut Magyarországon.** Mint magyarországi tudósítónk jelenti, a község határában létesítendő iparvasut közigazgatási bejárását tegnap tartották meg. Az iparvasut *Kálman* József tulajdonát képező erdőnek iparcélokra leendő felhasználása végett lesz építve.

* **Az elvetemült gyermek.** Solyomkői tudósítónk jelenti, hogy ott egy erkölcsileg teljesen romlott gyermek borzalmas tettet követett el. *Zifcsák* János tegnapelőtt valami csekélységért szóval megfeddte János nevű fiát, mire ez atyjának neki támadt s addig ütegette, míg a kapott sérülésektől eszméletlenül nem terült el. A szerencsétlen ember tegnap belehalt sérüléseibe. A kegyetlen fiu gyanulatosan jelentette be a halálesetet az előjárásának, mely megtartotta a hulla szemlét. A vizsgálat alkalmával a hullán meglátszottak a sérülések, mire az ifj. *Zifcsák* ellen megindították az eljárást. A hullán nagyobb sérülések az oldalon látszanak, sőt a nyakon erős kék foltok is vannak, melyek azt bizonyítják, hogy a fiu fojtogatta is az apját. A kegyetlen fiu már többször volt büntetve.

* **Nagy felhőszakadás.** Magyarországról jelenti tudósítónk, hogy tegnap délután óriási felhőszakadás volt mely eddig meg nem állapítható károkat okozott. A felhőszakadás délután egy órakor kezdődött s mintegy háromnegyed óráig tartott. Ez alatt úgy ömlött az eső, hogy az utcákon lehetetlenség volt járni. A

nagy vízömlés után az egész község viz alatt volt. Az utcákon nem lehetett látni mást, mint szennyes vizet, mely mindent elborított. A víz behatolt igen sok magánlakásba is. A hegyoldalon fekvő kukorica termések nagy részét elmosta a víz, úgy hogy a község szegény lakóinak óriási károkat okozott. A víz a községből csak egy óra múlva tolyt le, dacára annak, hogy óriási esése van e helynek.

* **Öngyilkos család.** Tegnap este 7 órakor Szalárdi-utcán öngyilkossági szándékból Pozsgai Mária gyufa oldatot ivott, melytől erős belső sérüléseket szenvedett. A kivonult mentők beszállították a leányt a kórházba, hol azonnal gyomormosást alkalmaztak nála, melytől jobban lett.

* **A cigánykaraván Nagyváradon.** A dánosi rémes gyilkosság felrázta a hatóságokat, sőt a kormányt is abból a közönyből, amellyel a főborcigányok garázdálkodását eddig tűrték. A belügyminiszter rendeletet adott ki az összes kóbor cigányok összefogására s ha ellenük semmi büntény gyanuja nem forog fenn, illetőségi helyeikre kell toloncolni. Tegnap este egy nagy karaván vonult végig Nagyvárad több utcáján. Husz füstösképű furaó ivadékat kísérték a rendőrök. Nagy-Károly határában fogták össze őket s mivel azt állítják, hogy Belényes vidékére valók, Nagyváradra szállították. Itt ideiglenesen a toloncházban helyezték el a diszes karavánt s ma tovább toloncolják őket Belényesbe. Ezeknek se nagyon örülnek a földiek.

* **Névmagyarosítás.** *Weisz* Ábrahám kérelemmel járult a belügyminiszterhez, hogy nevét *Fehér* Adolffra engedje megváltoztatni. A miniszter a vezeték név magyarosítását megengedte, azonban megtiltotta, hogy Ábrahám helyett Adolff kereszt nevét használja, mert ez a törvényekbe ütköző cselekményt képez s szigoruan büntetettik.

* **Köcsé Antal az Emkőben.** *Köcsé* Antal a kitűnő fővárosi cigányprimás tegnap, szombatón este játszott utolsó előtti estén s ma vasárnap bucsuzik.

IRODALOM.

Katholikus hitvédelem.

A jövő tanévtől kezdve a középiskolák VIII. osztályában is életbe lép a vallás tanításának új rendje, mely szerint az iskolából kilépni készülő ifju hittani tanulmányainak betetőzésekképpen szent hitünk tenger sok oldalról támadott tanainak apológiájával, védelmével fog foglalkozni. A Szent-István-Társulat már gondoskodott is a célra jó tankönyvekről. Egyszerre két apologetika is megjelent kiadásában. Az egyiket *Uhlyárik* Jenő főgimnáziumi hittanár, a másikat pedig dr. *Schütz* Antal kegyesrendi tanár írta. Mindkét mű a középiskolai tanuló ismeretköréhez illeszkedve lehetőleg kimerítően tárgyalja a katolicizmus ellen hangoztatni szokott összes kifogásokat, világos logikával s éles dialektikával védelmezik a kétségbe vont tanokat. Bármelyiket választják is hittanáraink, mindegyiknek lelkiismeretes megtanulása által hittani tanulásának, sőt mondhatjuk egész középiskolai tanulásának méltó summázásához jutnak deákjaink. emellett haszonnal és tanulsággal olvashatja e könyveket minden művelt katolikus hívő is. *Uhlyárik* könyvének ára 1 korona 80 fillér, dr. *Schütz* könyvéé 1 korona 40 fillér, mindegyik megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkeres-

kedésében. Budapest, IV. Kecskeméti-utca 2. szám.

TANÜGY.

A középosztály iskolája.

Írta: Biró Márk, a nagyvárad i. r. polgári iskola tanára.

Egy ivre terjedő tüzet az egész, amely szerzőnek a polgári iskola hivatása, szervezete és reformja címen tartott felolvasást foglalja magában, melyet az Országos Polgári iskolai Tanáregyesület Bihar hajdumegyei körének Debrecenben tartott közgyűlésén olvasott fel. Szerző maga mondja felolvasásában, hogy járt uton haladt s nem hazakodott elő új dolgokkal. Ezt mi is aláírjuk. Azonban az a körülmény, hogy felolvasása, amely a nagyvárad i. r. polg. ti. iskola ez évi értesítőjében is megjelent, külön is lenyomatta, azt mutatja, hogy felolvasásának nagyobb jelentőséget tulajdonít, mint aminőt bevall s mint aminővel az valóban bír.

Az egységes hét osztályu polgári iskoláért folytatott küzdelem tanügyi körökben eléggé ismeretes. S abban a vonatkozásban, hogy a hét osztályu fejlesztett polgári iskola úgy a középiskolákat, amelyek végcéljukban a felsőbb oktatásnak előkészítői, valamint a tulsufolt kereskedelmi iskolákat, amelyek mostani szervezetükben a polg. iskolának felső tagozását is helyettesítik, mert a szorosan vett kereskedelmi pályán kívül a hivatalnok pályán majd minden árnyalatára képesítettek, mondom, ezen intézményeket sok felesleges és tulajdonképen oda csak a körülmények kényszere által üzött elemtől szabadítaná meg, a polgári iskola kifejlesztésének eszméje igen helyeselhető. De ebből csak az következik, hogy a polgári iskolának 7 osztályuvá leendő kiépítése csak bizonyos korlátok között és csak a nagyobb helyeken lenne megvalósítandó, nem pedig általánosan. Mert hiszen a szerző maga is elismeri, hogy a polgári iskola IV. osztályt végzett tanulóinak 30-40 százaléka megy szakiskolákra és 50 százaléknál több teljesen befejezi elméleti tanulmányait és gyakorlati életpályát választ. Tehát ha elfogadjuk is elvben a hét osztályu polgári iskolának létjogosultságát, miután az sem szakiskola nem akar lenni, sem felsőbb tanulmányokra nem készít elő és tanuló 50 százaléknak, sőt többnek igényeit már alsó tagozatában is kielégíti a polgári iskola felső tagozatának általános kiépítése mindenesetre megfontolandó érdekel. S ennél tovább vinni szerző, sem tud bennünket érvelésével, amelyben nagyon hangsúlyozza a történeti fejlődés és a kor uralkodó eszméi körül való összeütközést. S ezzel nagyon is elárulja, hogy honnan fu a szél.

Mert ezt az ellentétet oly nagynak csak azok látják, akik a történeti fejlődést minden áron helytelennek, kérdőnek akarják feltüntetni s ezzel szemben önmaguk részére foglalják le a kor uralkodó eszméinek képviselőit és a helyes, saját kifejezésük szerint a szabadgondolkodást. No de nem akarok vitatkozni. Nehéz nekünk egymást megértenünk. Mert igaz, hogy mindkettőnkre ráillenek *Kölcsey* szavai: keleten nőtt törzsöke fáznak, mégis egészen más lelket szívott mindegyikünk magába az aya-tejjel.

Különbömben ellenmondást is találunk a füzetcskéken, amik közül csak egy-kettőt hozok fel. Mig egyrészt erősen hangsúlyozza, hogy a polgári iskola nem ur iskola s a nép nagy rétegeit óhajtja műveltség magasabb fokával felvértezni, (4. l.) másrészt erősen kikel a polgári iskolának a népoktatási törvény által megszabott környezete s az azokkal alkotott *erőszakos* kapcsolat ellen s ezeket a polg. iskola kerékkötőjének nevezi. (6. l.) Búszke a polgári iskolának és tanároknak demokraitikus voltára s azt a józan demokrácia megteremtőjének mondja (6. l.) s mégis panaszosan jajdul fel amiatt, hogy a tanári címtől megfosztották őket. (8. l.)

... esetében sőt fel, hogy a természet
... erlélhetetlenül elvégzik, majd a mai
... iskolai szervezetükkel az enyészet
... (V. A.) másutt önézítését hívatkozik
... kormány jelentésekre, hogy az iskola meg-
... tudott becsülettel felelni céljának s jelentő-
... sége általában szembetűnően emelkedik. (8. l.)
... Még többet is hozhatnék fel, de ennyi is elég
... a következtelenségekből, amelyek a szerző érve-
... lésének gyengeségét árulják el, pedig nagy
... és komoly dolgokban a hangzatos szövegek
... keveset érnek. (—k.)

MULATSÁG.

A legényegylet aratási ünnepélye.

A nagyváradí kath. legényegylet helyisége
ma, vasárnap kedélyes mulatság színhelye lesz.
Sarló-akasztási ünnepélyre jönnek össze a fia-
talság s az egyesület jóakarói, hogy egy ke-
délyes, pompás estét eltöltsenek. A szép ünne-
pélynek bizonyára nagy közönsége lesz s
kedves szórakozásra találnak, azt az eddigi
legényegyleti mulatságok biztosítják.

TÁVIRATOK.

**Kossuth Lajos Tódor Herkules-
fürdőn.**

Budapest, június 27. Kossuth Lajos
Tódor kedden Herkulesfürdőre utazik, hol je-
lenleg Kossuth Ferenc is tartózkodik. Kossuth
Lajos Tódor a kereskedelmi miniszter látoga-
tására utazik a fürdőre.

**Vilmos császár és a cár
találkozása.**

Berlin, július 27. Most már udvari kö-
rökből is megerősítik, hogy a két császár ta-
lálkozása Danzig közelében lesz. A cár emiatt
elhalasztotta franciaországi utazását. A cárt
Izovszky orosz külügyminiszter, Vilmos császárt
pedig Bülow herceg birodalmi kancellár fogja
kísérni.

Az apa gyilkos.

Makkó, július 27. Négy évvel ezelőtt Nagy
Lakon Czoczora György ottani birtokost va-
laki megölte s aztán kirabolta. A tettet akkor
nem sikerült a csendőrségnek elfognia. Tegnep
a meggyilkolt embernek egyik szolgája feljelen-
tette Czoczora Sándort az elhunyt birtokos
fiát, hogy ő ölte meg az apját. Czoczora Sán-
dort letartóztatták. A bíróság előtt a gyilkos
nem tagad semmit. Könnyes szemekkel mondta,
hogy amugy is jelentkezett volna, mert a lel-
kiismeret annyira furdalta már, hogy nem tu-
dott aindni.

Öt turista halála.

Milanó, július 27. Tegnep óriási égi-
háboru dühöngött a vidéken s a villám több-
ször lecsapott. Egy német turista csapatból 5
egyént a villám megölt.

Harc a bolgár bandákkal.

Szóna, jul. 27. Macedóniai hírek szerint
nagy harc volt török csapatok és bolgár ban-
dák közt. A törökök hegyi tűzérsséggel mentek
hátra. A harc két napig folyt. A bolgárok 100
halottat veszítettek, köztük két vajdát is.

NYILTTA.

Ma, vasárnap délelőtt 10-től 1 óráig és
este 8 órától

BAZÁR vendéglő

kerthelyiségében

a 37-ik gyalogezred zenekara

hangversenyt rendez.

Kérem a n. é. közönség eddig irá-
nyomban tanúsított b. pártfogását.

Tisztelettel

Szauer Kálmánné,

vendéglősnő.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári
ujdonságok a következő cikkek-
ből: Préhler, Ita, angol- és
olasz kalapok! Obervaldér és
Ladstädter-féle szalmakala-
pok. Eredeti Panama-kala-
pok. Férfi-, női- és gyermek
sánes cipők. Angol zeir in-
gek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a birneves **Engelhardt-téle**
Carlsbadi cipőkből

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határárja.

Budapest, július 27.		
Búza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.		9.10
Zab okt.		8.10
Tengeri májusra		6.15
Tengeri jul.		8.31

Ertéktözsde.

Budapest, július 27.		
Osztrák hitelrészvény		651.50
Magyar hitelrészvény		750.25
Lezámitó bank		492. —
Rimamurány		549.25
Osztrák-magyar államvasúti részvény		660.25
Köszuti vasút		542.75
Városi villamos vasút		287. —

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 július 27-én.
Magyar aranyjárdék 4% — 82.30

Magyar koronajárdék 4%	82.30
Magyar keleti vasúti államkötvény 4%	82.30
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93. —
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyereségy-kölcsön	189. —
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	144. —
Osztrák járadék papírban	97.25
Osztrák járadék ezüstben	98.25
Osztrák járadék aranyban	116. —
Osztrák korona járadék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150. —
Osztrák-magyar bankrészvény	18.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	652. —
Osztrák-magyar államvasúti részvény	660. —

A szerkesztésért felelős:
Dr. VÖCSKICS GYULA.

Egy teljesen modern és di-
vatos betűkkel berendezett

könyvnyomda

jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

BIZTOS ALAP

ÜDÍTŐ FRISZ SZAKEMBEREK
ZAMAT ELISMERESI.

HASZONMIVOS FRANCZA MŐSZER. ROMA ILLAT. KIVALO APRÓ GYÖNGY.

NAGY ÜDÍTŐ SZAKEMBEREK SZAKEMBEREK SZAKEMBEREK
NEHEZSÉGTŐL VIZELÉS GONDOSZÁS SZERIT SZŐLŐBIRTOK

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban.

Eladó.

A város közvetlen közelében
igen szép fekvésű szőlő, me-
lyen elegáns és minden kénye-
lemnek megfelelő nyári lak és
gyönyörű park fekszik.

Értekezhetni: Dr. Demetrowits Elek
ügyvéd irodájában.

MEGJELENT

az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdek-
lősére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek irták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyernek. A nagyközönség leg-
szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-
mákban működőket pedig közelről érdekli
a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-
nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról
stb. szóló fejezetek.

A legujabb problémák: radioaktivitás,
drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv
olvasása útján eleven fogalmakká válnak az
olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

Energia: Schimanek Emil.

Bányászat: Litschauer Lajos.

Kohászat: Galocsy Árpád.

A fémek megmunkálása: Kándó

Gyula.

Motorok és emelőgépek: Kármán

Tódor.

A közlekedés eszközei: Gondos

Viktor.

Pósta: H. Henney Vilmos.

A fény a tudomány szolgálatában:

Karvázy Zsigmond.

A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.

A technika a hadviselés szolgálatában.

M. Müller Hugó.

Faipar: Gaul Károly.

Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.

Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.

A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.

Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.

Gazdasági termékek ipari feldolgozása:

Kosutány Tamás.

Elektromosság: K. Liptay

Károly.

Telegrafia és telefonia: Hollós

József.

Zárószó: Méray-Horváth

Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

I. A Technika Vivmányai

II. Az Ember

III. A Világegyetem

IV. A Föld

V. Az Élők Világa

VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

Aláírási felhívás.

A Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig. Mibelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek úján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligenyeit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések négyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész **hetenkint 20 fillér** befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az ujtást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, am tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a **MAGYAR BANK** r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Hirdetmény.

Óvadékkal rendelkező
pénzbeszedő

felvétetik.

Ajánlatok alulírott pénz-
intézetnél nyújtandók be.

Magyar Bank Részv.
Társaság.

147

Tűzifa eladás.

A Wolfi-erdőben nagyobb mennyiségű tűzifa kerül eladásra, ahol mai naptól kezdve egy erdei méter hasábfá **6 K. 90 fill.**, egy erdei méter dorongfa **6 K.** Utalvány váltható a helyszínén és **Perlesz József**-nél Kapucinus-utca 6 szám alatt — telefon 182.

Dr. Rác Ödön Sanatoriuma és vizgyógyintézete (ezelőtt Politzer-féle)

Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.
Telefon 693

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével.) Vizgyógymódok, villany gyógyászat, villanyfürdők, szénsavas-törpefenyő. Asványfürdők, forró lékzezelés, gőz szekrény, pöstyéni iszapkura. Inhalatiók. Vibrációs massage, Soványító és hizó kura.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor-, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, ideg cszúnál kitűnő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet.
Olcsó árak. Pensio (lakás és ehatás) naponta 3-5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Rác Ödön,

az intézet tulajdonosa és vezetője.

130

4369—1907. tk. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyhídi kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár és Kendi Károlyné esatlakozott végrehajtatóknak Ruszt Jánosné szül. Pap Etelka végrehajtást szenvedő elleni 15 kor. 60 fillér végrehajtás kérésű költség, illetve 30 korona tőkekövetelés és járulékaik iránt végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék (a székelyhídi kir. bíróság) területén levő Hegyközszentmiklós községben fekvő s a hegyközszentmiklói 240. sz. tkvi betétben I. 1. 2. sorszám 1637, 1638—2 hszám alatt felvett szőlőre, 1024 korona kikiáltási ár mellett a végrehajtási árverést elrendelte.

Az árverés az 1907. évi augusztus hó 12-én délelőtt 9 órakor Hegyközszentmiklós községben a község házában fog megtartatni.

Az árverési feltételek a székelyhídi kir. bíróságnál és Hegyközszentmiklós község előljárási részénél tekinthetők meg.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 102 kor. 40 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgálatni.

Kelt Székelyhid, 1907. június 6.

előadó bíró helyett **Istók,**
albíró.

Az első nagyváradai műbutorgyár

fő üzletét

évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttman-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó saját gyári árban

nagy butorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani. Bárminemű butorokat kezesség mellett saját gyárában készítenek.

Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel szolgálók díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152

Meghívó.

Az 1907. évi XIX. t.-c. életbeléptetése tárgyában kiadott 57734—907. sz. kereskedelmi min. rendeletnek a tovább nem működő betegsegélyző pénztárnak feloszlására vonatkozó intézkedése ől kifolyólag a **Nagyvárad i partestületi Betegsegélyző Pénztár** 1907. évi augusztus hó 4-én d. e. 9. órakor, az ipartestület házában (Kert-utca)

feloszlató közgyűlést

tart.

melyre a pénztár kiküldötteit, n vezetésen az 1906. évi jan. 28-án tartott ipartestületi közgyűlésen választott munkaadó kiküldötteket és az 1906. évi dec. 23-án tartott gyűlésen az 1907. évre kiküldöttek kivételével megválasztott segédtagokat, meghívom.

Nagyváradon, 1907. évi július 26-án.

Gerő Ármán,
iparhat. főnök.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az 1907. év első feléről szóló zárszámadás, az 1907. évi jun. 30-iki állapotot feltűntető vagyonmérleg s határozat a pénztár igazgatóságának és felügyelő-bizottságának felmentése tárgyában.
2. Határozat a pénztár fennmaradó vagyonának helyi munkásbiztosítási célra történő fordítása tárgyában.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstényő környezet, subalpin klíma. Hideg és meleg fürdők. Vasas és szénsavas források.

Előidény június 15-től július 5-ig.

Előidényben a szobák árából 20 százalék engedmény.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérletesség, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken. 61

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótleka

egy régiónak bizonyult háziszert, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közszenyűnél, cszúnál és meghűléseknel, bedörzsolésképpen használva.

• Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van osomagolva. Ára üvegekben K. 1.40 és K. 2.— és úgyszólván minden gyógyszerüzletben kapható — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerüzete az „Arany oroszlánhoz”.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szaktudás.

Pénz!

Olcso

tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való *adás-vételét* vagy *bérlését* a legsikeresebb eredményel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

27

Telefon szám 424.

Több lakás kiadó

november 1-től

a nagyvárad *Katholikus Legény-Egylet* házában,
Teleky-utca 13. szám alatt.
Utcára tágas *üzlethelyiség*.
Emeleten kényelmes *lakosztály*.
Udvarban *kétszobás lakás*.

161 Pincehelyiségben tágas *műhely*.

Értekezni lehet: *Körös-utca 4. szám a. egyetemi Igazgatónál.*

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Értesít a n. ér. *izzólámpa körtéket* tart. raktáron 3 legfeljebb 15 watt fogyasztású gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. *A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér*, ha n. ér. (matt), színes fényképsz-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kaphatók áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók *nerst-lámpák* és *osmium-lámpák* gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

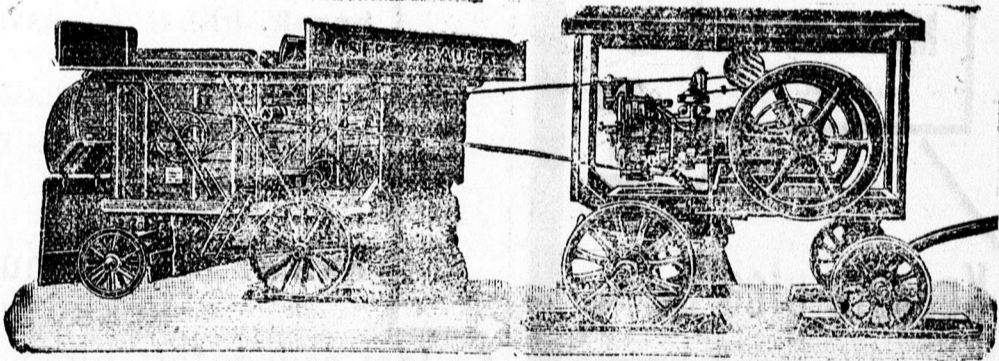
erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Osers és Bauer motorgyára Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitünő hirnévnek örvendő benzín lokomobiljait benzín lokomobilos cséplőszelvényeit és

szívógáz-motorait.

1-2 fillér üzemköltséggel. Elismert elsőrendű gyártmány! Szolidtömör kivitel!
Kitünő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

14

Haász Manó Nagyvárad, Zöldfa-u. elején,
kézmű- és divatáruháza

Figyelem.

Seson végén vagyunk s így minden nyári cikk igen olcsó árban lesz
eladva.

Delain, batiszt blousokra való sefir és karton maradékok félárban.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény
alkalmából
megörzés végett elfogadunk

Értékpapírokat
Betéti könyvecskéket
Értéktárgyakat
Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)
Saját betéti könyvecskéinket díjlanul
Az átvett tárgyakról **elismervényt**
adunk — és **mérsékelt** örzési díjat
számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár
Kossuth Lajos-utca.

135

Vegyél!

Vegyünk

Moskovits
cipőt.

Kossuth-utca 5.

Értesítés.

	Ár frt
Egy duplatfedelű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra	19.—
Egy duplatfedelű omega óra	13.50
Egy duplatfedelű ezüst óra pontosan reguláva	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szerkezettel 7.—, cylinder szerkezettel	6.50
Egy jó erős nikkel óra	1.80
Egy jó duplatfedelű nikkel óra	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség	5.—
Egy iroda óra	3.—
Egy fali óra	2.50

Ékszerek bárulatos olcsó árban kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK
Szinház-utca, 4. (Adorján-ház.)
Kossuth-utca, (Káptalan-ház.) 71
Bihar-kávéházzal szemben.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

A „gőzkávé pörköldéhez.”

Aki nagyon jó, zamatos illatu kávét kedvel, az csakis a **TRIESZTI**— **KÁVÉ és THEA** —

közvetlen behozatalától vegyen, mert a legkiválóbb fajok ott kaphatók és egy még nem létezett módszer szerint vannak frissen pörköltve. — Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnem.

Aki egyszer megízleli, mást nem fog használni.

Kávéimat lemez hordókba tartom az illat és zamat el nem párolgása céljából. Ezen különleges pörkölt kávé kivül az összes nyers kávé fajaimat a legolcsóbb árért boesájtom forgalomba

Tisztelettel
Aszódi Mihály Nagyvárad**Kossuth-utca 16. a cipőgyárral szemben. Telefon 635. sz.**

Trieszti kávé és thea közvetlen behozatal tulajdonosa.

— **Cukorkák és csokoládé különlegességek.** —

Vidéki megrendelések bérmentve minden állomásra.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

Mezey János és Társa

— Csordás Testvérek utóda. —

Ajánljuk háztartási cikkek beszerzésére új árukkal dusan felszerelt

— **fűszer- és csemege kereskedésünket** —**Szent László-tér, nagyváradai takarékpénztár épületben,** hol minden fenti körzetbe eső élelmi cikkek, **csemegeáruk, borok,** friss töltésű ásványvizek a legelőnyösebben bevásárolhatók.

A befőzési idény alkalmából felhívjuk a t. közönség b. figyelmét pergament-papír, zsinag, parafa-dugasz stb. a gyümölcs conserválás-hoz szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánljuk a

Raffiát ojtó pamutot, permetezéshez szükséges **kékkő (rézgalic) raktárunkat.**

Idei csurgatott akác méz.

Naponta friss tea vaj.

Két jó nevelésű fiu tanulóul felvétetik.

Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.

40

Nagyváradai középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője a kivel értekezhetni lehet naponként 9-től 12-ig

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,

intézettulajdonos és igazgató.